

РОЛЬ СІМ'Ї У ЗБЕРЕЖЕННІ СІМЕЙНИХ ЦІННОСТЕЙ

Л. З. Бекдамирова

Україна, м. Запорозжжя, Запорізький Національний Технічний Університет

Кафедра соціальної роботи

Сім'я приносить повноту життя, сім'я приносить щастя, але кожна сім'я ... є насамперед великою справою, яка має державне значення.

А. С. Макаренко

Для кожної людини родина - це необхідність, за допомогою якої вона реалізує не тільки біологічні потреби, а в першу чергу духовні потреби, потреби в любові, турботі та визнанні. Сім'я є єдиним «відтворювачем» вищих цінностей: любові, віри, здатності жертвопринесення (В. В. Розанов). [7]

Сім'я являє собою «приватний мікросвіт» особистості, що характеризується інтимністю почуттів та емоцій. Духовність забезпечує цілісність і повноту сімейних відносин. Саме в родині кінцевою метою всіх процесів є виховання особистості, набуття індивідуального морального стрижня, морально-етичне становлення індивіда. Сім'я формує духовну сферу людини, розвиває його чесноти, прилучає до світу культури.

Спираючись на погляди російських релігійних філософів початку ХХ в. (В.С. Соловйов, Н.А. Бердяєв, В.В. Розанов, Л.Н. Толстой, П.А. Флоренський, С. Булгаков та ін), можна говорити про сім'ю як про невід'ємну частину культури. Сім'я розглядалася як основний інститут духовного виховання індивіда, як інститут трансляції культурних і моральних цінностей, як «домашня школа» формування та розвитку особистості. [1]

В історії цінності сім'ї залишаються неповторними і унікальними, незамінними ніякими іншими цінностями. Культура людей немислима без сім'ї, любові, дітей, подружніх і родинних відносин. Соціологи констатують, що в сучасному світі очевидна криза цінностей, а звідси з'являється залежність людини від примх економіки. Вигода стає основним двигуном всього суспільства. Зростаюче число людей всіма можливими способами намагається заповнити існуючий вакуум, придушити в собі відчуття безглуздості власного життя, яка виникає, зокрема , і через розмивання сімейних

цінностей. Один з таких способів - прагнення, у що б то не стало, підвищити свій соціальний статус і рівень матеріального добробуту. Перед людиною постала проблема співвіднесення шляхів особистісної самореалізації з сімейним буттям. Сьогодні важливе розуміння того, що в житті можна і потрібно орієнтуватися на духовність, моральність і любов. Ці орієнтири представляють цінність і в свою чергу виховуються в сім'ї і закріплюються в суспільстві, якщо немає, тоді можна передрікати духовну деградацію. Людство живо тільки завдяки сімейному колу, центру всіх людських відносин. З руйнуванням сім'ї настає руйнування особистості, а далі і держави. [2]

Сім'я, за переконанням вчених, - одна з найбільших цінностей, створених людством за всю історію свого існування. Сімейні цінності обумовлені унікальністю і соціальною значимістю сім'ї. У сімейній психології виділяються такі основні цінності сім'ї: цінності, пов'язані з самоствердженням особистості серед найближчого оточення; цінності, що задовольняють потребу в батьківстві і материнстві; цінності, пов'язані із задоволенням потреби в любові і визнанні; цінності, що задовольняють фізіологічні потреби (сексуально - інтимні відносини подружжя); цінності, що дозволяють відчувати відносну стабільність і захищеність; цінності, що задовольняють потребу в спілкуванні і розширюють його коло; цінності, що дають можливість задовольняти прагматичні потреби.

Провівши аналіз цінностей, необхідно підкреслити їх гуманістичну сутність. Саме гуманістичний ідеал - людина як найвища цінність - визначає зміст і призначення сімейного життя, а її цінності відображають визнання гуманістичних загальнолюдських ідеалів (добра, справедливості, взаємодопомоги, милосердя). У сім'ї і шлюбі орієнтація на людину як найвищу цінність може реалізуватися в розгортанні різних особистісних сенсів, пов'язаних з ідеєю служіння іншій людині, з самореалізацією людини як особистості у взаємодії з іншими людьми.

Таким чином, сімейні цінності - це позитивні і негативні показники значущості об'єктів, що відносяться до заснованої на єдиній спільній діяльності спільності людей, пов'язаних узами шлюбу - батьківства - споріднення, у зв'язку з залученістю цих об'єктів у сферу людської життєдіяльності, людськими інтересами, потребами, соціальними відносинами. [6] Виходячи з визначення соціолога виділяють три групи сімейних цінностей: цінності, пов'язані з подружжям; цінності, пов'язані з батьківством і цінності, пов'язані з спорідненістю. Серед усього різноманіття цінностей подружжя

можна виділити такі основні цінності, як цінність шлюбу, цінність рівноправності подружжя / цінність домінування одного з них, цінності різних статевих ролей у сім'ї, цінність міжособистісних комунікацій між подружжям, відносин взаємопідтримки та взаєморозуміння подружжя. До основних цінностей батьківства відносяться цінність дітей, що включає в себе цінність багатодітності або малодітності, а також цінність виховання та соціалізації дітей у сім'ї. До цінностей спорідненості можна віднести цінність наявності родичів (наприклад , братів і сестер), цінність взаємодії та взаємодопомоги між родичами, цінність розширеної або нуклеарною сім'ї .

Усвідомлення цінностей породжує ціннісні уявлення, а на основі ціннісних уявлень створюються ціннісні орієнтації, які, в свою чергу, і являють собою усвідомлювану частину системи особистісних смислів. Завдання підготовки юнаків та дівчат до сімейних відносин - допомогти їм усвідомити ці цінності, сформувати особистісну мотивацію сімейного поведінки.

Важливо пропагувати цінності шлюбу, сім'ї, дітей, організувати соціально-психологічне консультування з проблем шлюбу, сім'ї, народження і виховання дітей і т.д. Підвищити рівень шлюбності, народжуваності, інтерес до сімейних цінностей серед молоді - означає отримати помітний ефект у соціально-демографічному розвитку країни. [3]

Таким чином, для подальшого розвитку сучасної сім'ї як ціннісного соціального інституту, її стабільності і благополуччя необхідно систематично і цілеспрямовано педагогічно впливати на ціннісний зміст уявлення про сім'ю у старших учнів, у студентів середньої та вищої освіти і тим самим формувати спільну готовність до якісної, здорового сімейного життя.

Список літератури:

1. Безнощенко Е.А. Семья в системе ценностных установок современного общества / Е.А. Безнощенко // Вестник Российского университета дружбы народов – М., 2010, – № 4. – С.4-15.
2. Бойков В.Э. Ценности и ориентации общественного сознания россиян – 2004. -№7. С.46-52.
3. Варламова С.Н., Носкова А.В., Седова Н.Н. Семья и дети в жизненных установках россиян // Социологические исследования. - 2006. - №11. –С. 36- 51.
4. Лисовский В.Г. Молодежь: любовь, брак, семья. СПб.: Наука. 2008.
5. Лапин Н.И. Ценности как компоненты социокультурной эволюции современной России // Социологические исследования. -1994. - №5.- С. 24 – 32.

6. Медкова Д.В. Семейные ценности как объект социологического анализа / Ломоносовские чтения 2003 г. Студенты. Том №2. – С. 55-67.
7. Розанов В.В. Семейный вопрос в России. М.: Республика, 2004.
8. Сорокин П. А. Кризис современной семьи // Вестник Московского университета. Серия социология и политология. -1997. -№ 3. С. 65 – 79.

Бекдамирова Лідія Заурівна

Тема: «Роль сім'ї у збереженні сімейних цінностей»

Україна, м. Запоріжжя, Запорізький Національний Технічний Університет, студентка 4 курсу

0671609883, Brightly@email.ua